

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 265

**İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un
Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Arnavutluk
Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî
Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun
Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2995) ve
Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/2995 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

• **Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi**5

• **Dışişleri Komisyonu Raporu**6

• **Muhalefet Şerhi**10

• **Teklif Metni**11

• **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin**11

• **Anlaşma Metni**12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 1595207 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2995)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GENEL GEREKÇE

20 Şubat 2024 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması" ile egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı temelinde ve ulusal mevzuat ile uluslararası kurallara uygun olarak ikili askeri ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması, Taraflar arasında askeri iş birliği sağlanması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Söz konusu Anlaşma ile askeri eğitim ve öğretim; tatbikat/eğitilmelere veya ortak tatbikatlara katılım sağlanması; savunma sanayi; askeri iş birliği ve temas ziyaretleri; askeri istihbarat değişimi; lojistik iş birliği; askeri tıp ve sağlık hizmetleri; muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma; barışı koruma, insani yardım, deniz güvenlik harekâtı, deniz haydutluğu ile mücadele operasyonları gibi savaş haricindeki harekâtlar; haritacılık ve hidrografi; mesleki gelişim amaçlı personel değişimi; askeri bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarında bilgi ve tecrübe paylaşımı; mayın ve el yapımı patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi ile Anlaşmada belirtilen diğer konularda iki ülkenin silahlı kuvvetleri arasında iş birliğinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-287013

07 Mart 2025

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

20 Şubat 2024 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

03/04/2026

Esas No: 2/2995

Karar No: 188

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2995 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 01/04/2026 tarihinde yaptığı 21’inci toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 07/03/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması, 11/03/2025 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan KURTULMUŞ imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/2995 esas numaralı Kanun Teklifi, 11/03/2025 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi 01/04/2026 tarihli 21’inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Millî Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti arasında ikili askerî ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulmasını, askerî iş birliği sağlanmasını ve geliştirilmesini öngören Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklif’in tümü üzerinde yapılan görüşmelerde ¹;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Kemal BOZAY tarafından;

Anlaşma’nın Ankara’da 20 Şubat 2024 tarihinde Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi toplantısı marjında imzalandığı,

Arnavutluk’un iç hukuk onay sürecini 23 Ağustos 2024 tarihinde tamamladığı,

Söz konusu askerî iş birliğimizin ahdi zeminini teşkil eden 1992 tarihli anlaşmanın artık bölgesel ve küresel jeopolitik bakımdan ihtiyaçlara cevap vermediği ve bu nedenle Arnavutluk makamlarıyla anlayış iş birliği temelinde yeni bir askerî çerçeve anlaşmasının hazırlanmış olduğu,

Anlaşma’nın içeriğinde askerî eğitim, öğretim, savunma sanayi, insan kaynakları yönetimi, askerî istihbarat ve sağlık hizmetleri, barışı koruma ve insani yardım harekâtları gibi birçok konunun yer aldığı,

Arnavutluk’la NATO kapsamındaki iş birliğimiz çerçevesinde de gelişen askerî ilişkilerimize daha sağlam ve daha güncellenmiş bir çerçeve anlaşmasında yer verildiği,

Arnavutluk’la savunma sanayi iş birliğimizin giderek daha da gelişmekte olduğu ve ilişkilerimizde önemli sütunlarından biri hâline geldiği,

Arnavutluk Savunma Bakanlığının ihtiyaçlarına göre hazırlanan 15 adet otobüs, 40 adet araç ve benzer bazı lojistik desteklerde bulunduğu, Tiran’da Arnavutluk okulu komando adaylarına eğitim verildiği,

Millî Savunma Bakanlığımız ile Arnavutluk Savunma Bakanlığı arasında 34 personelden teşkil bir ortak bünyenin mevcut olduğu, Bosna Hersek’teki EUFOR Althea harekâtında Arnavutluk piyade takımının Türk Manevra Bölüğü bünyesinde katılım sağladığı,

Savunma sanayi alanında ROKETSAN üretimi mühimmat tedarik edildiği,

Makine ve Kimya Endüstrisi tarafından 105 milimetrelik obüs tedarikimizin de mevcut olduğu, ifade edilmiştir.

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/5386>

Komisyon üyeleri tarafından;

Avrupa Birliği girişimi olarak başlatılan ve Türkiye'nin stratejik ortak olarak katıldığı Üç Deniz İnisiyatifi Girişiminin kapsamı, stratejik ortaklığın ne anlama geldiği ve Türkiye'nin konuya bakışının ne yönde olduğu; Arnavutluk Başbakanı'nın askerî iş birliği konusunda ilan ettiği iş birliği anlaşmaları arasında Türk şirketlerinden ve Türk savunma sanayisiyle iş birliğinden bahsedilmemesinin nedenleri; Arnavutluk'un savunma sanayisini geliştirme amacıyla Hırvatistan ve Kosova'yla birlikte zırhlı araç projesi yürüttüğü ve bu konuda herhangi bir katılımımızın olup olmadığı; Paşalimanı Deniz Üssü ile ilgili son duruma ilişkin olarak tevcih edilen farklı sorular, Dışişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Kemal BOZAY tarafından cevaplandırılmış ve bu kapsamda;

Üç Deniz İnisiyatifinin Avrupa Birliği tarafından başlatıldığı, süreçte tıkanmalar yaşanınca Türkiye'nin de davet edildiği ve özellikle Polonya'nın ülkemize destek verdiği,

Söz konusu üç denizden birinin Karadeniz olduğu ve bugün Türkiye'nin Karadeniz'deki güvenliği sağlamaması hâlinde söz konusu girişimin iki denizle sınırlı kalacağı ancak Türkiye'nin devreye girmesiyle bunun Hazar Denizi'ne kadar uzanacağı,

“Stratejik ortaklık” olarak bahsedilmesinin sebebinin Türkiye olmadan üç deniz açılımlarının sadece kıta içinde kalabileceği, Türkiye dâhil edildiğinde ise, üç denizi bizim iç denizimizden, Ege'den Akdeniz'e taşıyabilmek veya Romanya'nın Köstence, Bulgaristan'ın Varna limanları üzerinden Samsun'a ve İstanbul'a bağlayarak akışları sağlayabilmek olduğu,

Türkiye'nin bu hususu stratejik olarak gördüğü ve kalkınma yolumuzla birleşebileceğinin düşünüldüğü, intermodal taşımacılığa atıfta bulunularak bu projenin Türkiye olmaksızın ancak kısıtlı bir Avrupa coğrafyasına hitap edebileceği, aynı zamanda ülkemizin, İstanbul'un hava limanlarını da bir merkez gibi kullanarak üç deniz projesini intermodal şekilde yürütmek istediği,

Meselenin ticari boyutunun yanı sıra güvenlik boyutunun da bulunduğu; Karadeniz'in güvenliği hususundaki stratejimizin Karadeniz'de aidiyet hissiyle kıyı ülkelerinin bu denizden sorumlu olması yönünde olduğu, burada da NATO bünyesindeki çalışmalarımızda da üç denizin güvenliği ve Karadeniz akışında olup biteni anlamak için bu projenin içinde yer alındığı,

Arnavutluk Başbakanı'nın Avrupa Birliğine üye olma saikiyle bazı yaklaşımları olabileceği ancak kendisinin burada verdiği beyanlarda, Türkiye'nin önemini ifade eden açıklamalarda bulunduğu,

Arnavutluk'la ROKETSAN üzerinden çalışmalarımızın olduğu, SİHA sistemlerimizin teslim edildiği ve Anlaşma'nın bir amacının da bunları birlikte yapmak olduğu,

Paşalimanı'nın modernizasyonunun yapıldığı, buraya hibelerde bulunulduğu ve son dönemde bu limanla ilgili hukuki statüyü daha kuvvetlendirmeye dönük adımlar atıldığı,

Anlaşma üzerinden bu limanın ülkemiz tarafından daha aktif nasıl kullanılabileceği ve iş birliği kapasitemizi daha ileriye taşıyabilecek hususların hedeflendiği,

ifade edilmiştir.

Komisyon üyesi tarafından;

Küresel nüfuz alanlarının yeniden belirlenmeye çalışıldığı, haritalamaların değiştirilmeye çalışıldığı bir dönemde Arnavutlukla savunma alanındaki iş birliğimizin hem son derece kıymetli olduğu hem de Adriyatik'ten Balkanlara uzanan güvenlik kuşağımızın aslında kilit taşıyı teşkil ettiği,

Arnavutluk ordusunun modernizasyonunun Balkanlarda Türk Silahlı Kuvvetlerinin eğitim ve destek faaliyetleriyle on yıllardır süregelen bir başarı hikâyesi olduğu,

Anlaşma'nın bu köklü ilişkiyi hem hibrit tehditler hem siber savunma hem de yüksek teknoloji transferi seviyesine taşıyacak ve modernize edecek bir yaklaşım ve çerçeve oluşturduğu,

Türkiye'nin millî savunma sanayi ürünlerinin Arnavutluk sahasında aktif olarak yer almasının, iki müttefik arasındaki operasyonel uyumunu hem artıran hem de birlikte operasyona katılma konusunda kabiliyet artırıcı faaliyetler olarak tarihe ve kayda geçeceği,

Bu iş birliğinin, Balkanlarda barışın korunması, Türkiye'nin Adriyatik hattındaki jeopolitik etkisinin korunması açısından da son derece vazgeçilmez bir çerçevede olduğu,
belirtilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklif'in 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklif'in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere İstanbul Milletvekili Derya AYAYDIN, İstanbul Milletvekili Seda GÖREN, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan NAZIRLI, Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Babk</i>	<i>Bilal Bilici</i>	<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>
Gaziantep	Adana	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ceylan Akça Cupolo</i>	<i>Talih Özcan</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>
Diyarbakır	Düzce	Elâzığ
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>
Erzurum	Eskişehir	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Ayaydın</i>	<i>Sena Nur Çelik Kanat</i>	<i>Yunus Emre</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Seda Gören</i>	<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>	<i>Namık Tan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuz Üçüncü</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>	<i>Metin Ergun</i>
İstanbul	Konya	Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

“Türkiye ile Arnavutluk Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması”, iki ülke arasındaki askeri ve teknik iş birliğini geliştirmeyi esas alıyor olsa da; bölgesel barış, dış politikanın sivilleşmesi ve Balkanlar’ın tarihsel kırılğanlığı bağlamında bu anlaşma ve benzerlerinin bir bütün olarak derin riskler barındırdığı partimizce savunulmaktadır. Bu nedenle yasa teklifine aşağıdaki gerekçelerle muhalefet şerhimizi sunuyoruz;

Balkanlar, etnik ve inançsal fay hatlarının tarihsel olarak en gergin olduğu, 1990’larda yaşanan çok boyutlu ve ağır yıkımlara sebep olan savaşların travmalarını günümüzde değin tam anlamıyla atlatamamış bir coğrafyadır. Arnavutluk’un günümüzde İran ile yaşadığı derin siber güvenlik krizleri, Sırbistan-Kosova hattındaki periyodik gerilimlere olan yakınlığı ve bölgedeki kutuplaşmalar, bölgedeki barışın hassas dengeler üzerine kurulduğunu ortaya koymaktadır. Arnavutluk da “NATO şemsiyesi” altında olsa bile, silahlanma politikaları ile güvenlikçi girişimler, yeni istikrarsızlık alanları oluşturabilir. Ayrıca, Arnavutluk’un iç siyasetinde yargı bağımsızlığı, basın özgürlüğü ve yolsuzluk gibi yapısal demokratik sorunlar devam ederken, ikili ilişkilerin askeri bir eksene oturtulması doğru bir yaklaşım değildir.

DEM Parti olarak dış politikanın yürütülmesinde bölgesel kriz risklerini dikkate alarak sürdürülebilir barış odaklı adımların atılmasını ve de-militarizasyona önceliğin verilmesini savunmaktayız. Böylesine hassas dengelerin bulunduğu Balkanlar’ın asli ihtiyacı; silahlanma yarışını hızlandıracak askeri paktlar, siber ve askeri istihbarat paylaşım ağları veya savunma sanayii pazar arayışları değil; onarıcı adalet, demokratikleşme, ekonomik kalkınma ve halkların bir arada yaşamasını temel alan, sınırları anlamsızlaştıran sivil diplomasidir.

Anlaşma metninin içeriğine bakıldığında; askeri istihbarat değişimi, siber savunma, savunma sanayii odaklı lojistik iş birliği, silah veya askeri teçhizat hibe ve satışı gibi başlıkların ön planda olduğu görülmektedir. Son yıllarda Türkiye’nin dış politikası giderek militarize olmakta; "savunma sanayisi ihracatı" diplomasinin ana unsuru haline getirilmektedir. Arnavutluk gibi bölgenin kritik ülkelerinden biriyle kurulan ilişkilerin "askeri çerçeve" ve "silah/teçhizat hibesi" boyutuna indirgenmesi, bölgede barışı kurucu bir rol oynamaktan ziyade, hegemonya arayışlarına ve dolaylı bir askeri nüfuz rekabetine hizmet edecektir. Türkiye’nin bölgesel politikası çatışma ihtimallerini besleyen militarist faaliyetlerin artmasına zemin hazırlamamalı; aksine gerilimleri sönümlendiren, taraflar arası diyalogu teşvik eden bir eksende olmalıdır.

DEM Parti olarak bizler; sorunların çözümünde militarist yöntemleri, silahlanmayı ve güvenlikçi politikaları reddediyoruz. Balkan ülkeleriyle ve özelde de Arnavutluk ile olan tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlarımızın derinleştirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Ancak bu bağların; askeri eğitimler, istihbarat operasyonları ve silah satışlarıyla değil; kültür, sanat, eğitim, çevre, iklim krizine karşı ortak mücadele ve ekonomik iş birliği anlaşmalarıyla kurulması, halkların asıl faydasına olandır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; Balkanlar’da yeni askeri kutuplaşmalara ve silahlanma eğilimlerine cesaret verebilecek, bölgenin kırılğan etnik ve siyasi yapısını hegemonik güç mücadelelerinin bir parçası haline getirme riski taşıyan ve Türkiye’nin güvenlikçi/militarist dış politika anlayışını tahkim etme potansiyelini barındıran bu anlaşmanın onaylanmasına karşı çıkıyor, **şerhimizi düşüyoruz.**

Ceylan Akça Cupolo

Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ'UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ
BAKANLAR KONSEYİ ARASINDA
ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 20 Şubat 2024 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

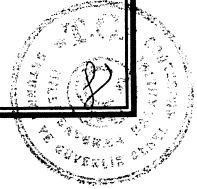
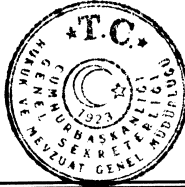
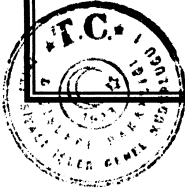
**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ
BAKANLAR KONSEYİ ARASINDA
ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE
ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ BAKANLAR
KONSEYİ
ARASINDA
ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE
ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ BAKANLAR KONSEYİ ARASINDA
ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASI**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi (bundan böyle "Taraf" veya "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır),

04 Nisan 1949 tarihli Kuzey Atlantik Andlaşması'nın, 19 Haziran 1951 tarihli Kuzey Atlantik Andlaşması'na Taraf Devletler Arasında Kuvvetlerin Statüsüne Dair Sözleşme (bundan böyle NATO SOFA)'nin ve Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaç ve ilkelerini bağlılıklarını teyit ederek,

Tarafların egemenliği ve eşitliğine karşılıklı saygı temelinde çeşitli askerî alanlarda iş birliğinin, Tarafların ortak menfaatlerine ve ekonomik verimliliğine katkıda bulunacağını vurgulayarak,

Taraflar arasındaki mevcut dostane ilişkilerin, ulusal kanunlar, uluslararası kurallar ve anlaşmalar temelinde geliştirilmesi ihtiyacını belirterek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

**MADDE 1
AMAÇ**

Bu Anlaşma'nın amacı, MADDE 4'te belirtilen alanlarda, Taraflar arasındaki ilişkiler için bir çerçeve oluşturmak ve iş birliğini geliştirmektir.

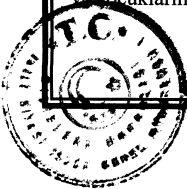
**MADDE 2
KAPSAM**

Bu Anlaşma, MADDE 4'te belirtilen alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe değişimi konularına uygulanır.

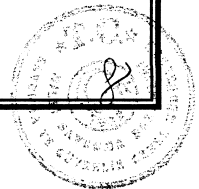
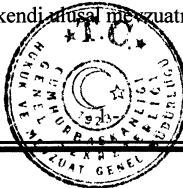
**MADDE 3
TANIMLAR**

Bu Anlaşma'da kullanılan terimler aşağıdaki anlamları taşır:

- Gönderen Taraf:** Bu Anlaşma'nın uygulanması amacıyla Kabul Eden Tarafa personel, malzeme ve teçhizat gönderen Tarafı ifade eder.
- Kabul Eden Taraf:** Bu Anlaşma'nın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Tarafa ait personel, malzeme ve teçhizatı bulunan Tarafı ifade eder.
- Misafir Personel:** Bu Anlaşmanın uygulanması için bir Taraftan diğer Tarafa gönderilen askerî personeli veya sivil kişileri ifade eder.
- Misafir Öğrenci:** Gönderen Tarafın Silahlı Kuvvetlerinde görevlendirilmek üzere, Gönderen Tarafça, Kabul Eden Tarafın askerî okullarına veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer öğretim kurumlarına eğitim almak için gönderilen öğrenciyi ifade eder.
- Yakınlar:** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.

DM
30/7

6. **Kıdemli Personel:** Bu Anlaşma kapsamında gönderilen askerî/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmeye yetkili, Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir Personel arasındaki en kıdemli kişiyi ifade eder.

7. **Hibe:** Bir malzeme veya hizmetin başışlanması veya bedelsiz devrini ifade eder.

8. **Hizmet:** Taraflar arasında bu Anlaşmaya göre bir işin yapılması için verilecek eğitim, teknik bilgi, destek, geliştirme, bakım, onarım, kurtarma, imha, liman ve müşavirlik desteği ile mülkiyeti elde olmak kaydıyla tahsis edilebilecek kara, deniz ve hava araç, gereç, silahları, bina ve araziyi ifade eder.

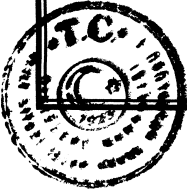
9. **Lojistik Destek:** İkmal maddeleri ve hizmetlerin satışı, hibesi, mübadelesi, tahsisi, kiralanması, teknoloji transferi ve lisans verilmesini kapsar.

10. **Gizli Bilgi ve Malzeme:** Ulusal güvenlik kapsamında koruma gerektiren resmî bilgi, belge ve malzemedir. Bu sebeple ulusal güvenlik sınıflandırmasının uygulaması ile düzenlenir. Bu bilgi sözlü, görsel, manyetik veya basılı şekilde olabilir veya fikri mülkiyet hakları kapsamında bilgi içeren teknolojik formda veya cihaz formunda olabilir.

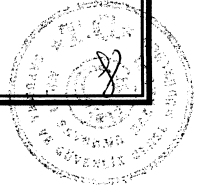
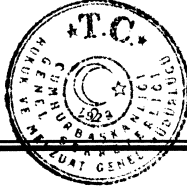
MADDE 4 ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasında iş birliği aşağıdaki alanları kapsar:

1. Askerî eğitim ve öğretim;
 - a. Askerî okul, eğitim ve öğretim merkezleri veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarında verilen eğitim, öğretim ve kurslar,
 - b. Birlik, karargâh veya kurumlarda görev başı eğitimi,
 - c. Eğitim ve öğretim kurumları arasında karşılıklı/tek taraflı Misafir Personel, Misafir Öğrenci veya öğretim elemanı mübadelesi,
 - d. Eğitim ve öğretimin geliştirilmesine yönelik karşılıklı temas ziyaretleri ve bilgi mübadelesi,
 - e. Yerinde dil kursları için personel görevlendirilmesi.
2. Tatbikat/eğitimlere veya ortak tatbikatlara fiili/gözlemci olarak katılım,
3. Savunma sanayi,
4. Silahlı Kuvvetler arasında askerî iş birliği ve temas ziyaretleri,
5. Heyet mübadeleleri,
6. Silahlı Kuvvetlerin teşkilat yapısı, askerî birliklerin yapısı ve teçhizatı, personel yönetimi,
7. Personel planlama, temin, yetiştirme, istihdam ve özlük işlemleri konularında eğitim, bilgi mübadelesi ve temas ziyaretleri,
8. Askerî istihbarat mübadelesi,
9. Lojistik iş birliği, hibe ve lojistik sistemler.
10. Askerî tıp ve sağlık hizmetleri,

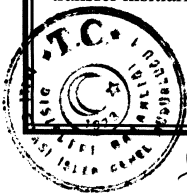
DM
30/7

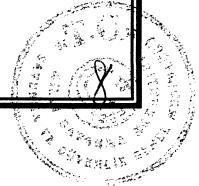
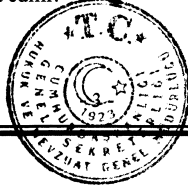
11. Muhabere, elektronik, bilgi sistemleri, elektronik harp ve siber savunma,
12. Barışı koruma, insani yardım, deniz güvenlik harekâtı, deniz haydutluğu ile mücadele operasyonları gibi savaş haricindeki harekâtlar,
13. Askerî hukuk sistemleri konusunda bilgi mübadelesi,
14. Haritacılık ve hidrografi,
15. Mesleki gelişim amaçlı personel mübadelesi,
16. Misafir Personel, danışman veya birlik mübadelesi,
17. Askerî bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarına ilişkin bilgi ve tecrübe mübadelesi,
18. Bilimsel, sosyal, sportif ve kültürel etkinlikler,
19. Mayın ve El Yapımı Patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe mübadelesi,
20. Doğal Afet Yardım Harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe mübadelesi,
21. Askerî tarih, arşiv, yayın/yayım ve müzecilik.

MADDE 5 UYGULAMA VE İŞ BİRLİĞİ ESASLARI

1. Taraflar, kendi kararlarına bağlı olarak, aşağıdaki şekillerde işbirliği gerçekleştirebilirler:
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların temsilcileri/vekilleri veya Taraflarca yetkiendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri,
 - b. Her iki Tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe mübadelesi,
 - c. Askerî birlik, karargâh veya kurumlarda ücretli, ücretsiz veya indirimli ücret karşılığında eğitim, öğretim ve kursların düzenlenmesi,
 - d. Benzer askerî kurumlar arasında irtibatlar,
 - e. Müşterek müzakerelerin, istişarelerin, toplantıların düzenlenmesi ve kurslara, sempozyumlara ve konferanslara katılım,
 - f. Fiili atış uygulamalarını da içerecek şekilde askerî tatbikatlara katılım, bu askerî tatbikatlara gözlemci statüsünde iştirak, geçiş eğitimlerinin ve liman ziyaretlerinin icrası, müşterek tatbikatların düzenlenmesi,
 - g. Bilgi ve eğitim malzemelerinin mübadelesi,
 - h. Lojistik işbirliği veya lojistik destek çerçevesinde, tarafların envanterinde bulunan mal ve hizmetlerin hibesi ve hibe edilen malzemenin hibe eden tarafın kendi mevzuatına uygun şekilde ulaştırma hizmetinin bedelsiz yapılması, mübadelesi, tahsisi, satışı, kiralınması, teknoloji transferi ile ilgili mal ve hizmetlere lisans verilmesi.
2. Lojistik iş birliği veya lojistik destek çerçevesinde yürütülecek faaliyetler, Tarafların diğer ülkelerle imzalamış olduğu yürürlükteki anlaşmalarından kaynaklanan üçüncü tarafa transfer kısıtlarına uygun olarak icra edilir.

DM
3017

3. Taraflar, bu Anlaşma'nın uygulanması amacıyla Tarafların ulusal mevzuatlarında öngörececek onay süreçlerine ve bu Anlaşma hükümlerine uygun olan tamamlayıcı uygulama mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler akdedebilirler.
4. İş birliği, Tarafların karşılıklı çıkar ve ihtiyaçları dikkate alınarak mütakabiliyet esasına göre gerçekleştirilir.
5. Tarafların bu Anlaşma, diğer mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler uyarınca, hibe şeklinde veya bedeli mukabili birbirlerine verecekleri veya ortak üretecekleri malzemeler, teknik bilgi ve dokümanlar, önceden karşılıklı mutabakat sağlanmadan üçüncü bir tarafa devredilemez.
6. Kabul Eden Taraf, bu Anlaşma kapsamında kendisine hibe olarak verilen malzemenin hizmet dışına çıkarılması halinde Gönderen Tarafa yazılı bildirimde bulunur.

MADDE 6

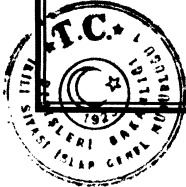
YETKİLİ MAKAMLAR VE YILLIK UYGULAMA PLANLARI

1. Bu Anlaşma'nın uygulanmasında yetkili makamlar şunlardır:
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı,
Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi adına: Arnavutluk Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı.
2. Taraflar, bu Anlaşma'nın uygulanması için müşterek faaliyetlere ilişkin Yıllık Uygulama Planları hazırlar. Yıllık Uygulama Planları, icra edilecek faaliyetlerin adını, kapsamını, tipini, zamanını, yerini, icra edecek kurumları, mali hususları ve diğer ayrıntıları içerir.
3. Taraflar arasındaki iş birliği, Yıllık Uygulama Planlarında belirtilen tüm düzeylerde yapılacak karşılıklı ziyaretler ile kuvvetlendirilir.

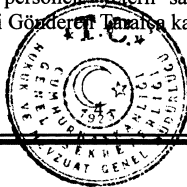
MADDE 7

EĞİTİM/KURS KOŞULLARI

1. Eğitim ve öğretim, Kabul Eden Tarafın mevzuatının öngördüğü koşullara göre verilir.
2. Bu Anlaşma'ya uygun olarak, Gönderen Tarafın yapacağı bir eğitim talebi, eğitim veya kursun başlamasından önceki yılın en geç Mart ayında Kabul Eden Tarafa resmî yazı ile bildirilir. Talebin alınmasını müteakip, Kabul Eden Taraf bu talebi inceler ve en geç Temmuz ayında Gönderen Tarafa cevabını bildirir.
3. İlave eğitim talebi olması durumunda, söz konusu talep resmî yazı ile bildirilir. Taraflar arasında yapılacak istişare sonucunda ve imkânların izin verdiği ölçüde, bu kapsamdaki ilave talepler planlı ihtiyaçlara dâhil edilebilir.
4. Kabul Eden Tarafça İngilizce dilinde verilen eğitimler hariç olmak üzere, eğitimlerin, Kabul Eden Tarafın dilinde gerçekleştirilmesi esastır. Ancak Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde ve Kabul Eden Tarafın uygun görmesi halinde, 3 (üç) aydan kısa süreli eğitimler tercüman yardımıyla verilebilir. Eğitimin tercüman vasıtasıyla verilmesi durumunda, Gönderen Taraf eğitime gelecek personele yeterli sayıda tercüman tahsis eder. Eğitim maksatlı tercüme/tercüman giderleri Gönderen Tarafa karşılanır.

DM
3017

5. Kabul Eden Tarafın gerekli düzenlemeleri yapabilmesi amacıyla; Gönderen Tarafça eğitime nihaî katılım kararı, eğitim/kurs maksadıyla gönderilen Misafir Personel sayısı, uçuş bilgileri ve diğer bilgiler eğitim başlangıç tarihinden itibaren en az 45 (kırk beş) gün önce Kabul Eden Tarafa bildirilir. Bildirimlerin zamanında yapılmaması halinde, Kabul Eden Taraf kurs/eğitim talebini sonraki bir zamana erteleme veya tamamen iptal etme hakkına sahiptir.

6. Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin eğitimi, eğitimin verildiği askeri kurum veya birliklerin programlarına uygun olarak sağlanır. Eğitim konularının ulusal güvenlikle ilgili hususları içermesi durumunda kısıtlama uygulanabilir.

7. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ve Misafir Öğrenciye eğitimde gerekli teçhizat ve malzemelerden hangilerini sağlayacağını ve eğitim bitiminde bunlardan hangilerinin Kabul Eden Tarafa iade edileceğini belirtir.

8. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın Yetkili Makamı tarafından tespit edilen ölçütlere göre Gönderen Tarafça seçilir. Kabul Eden Tarafça tespit edilen ölçütleri haiz olmayan Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, eğitim ve öğretim için kabul edilmez.

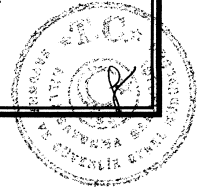
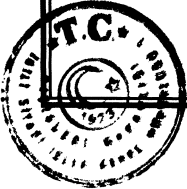
9. Sınav şekilleri ve eğitimle ilgili hususlar, Kabul Eden Tarafça tespit edilir.

10. Söz konusu eğitim ve öğretimin icrası için Taraflarca gerekli görülmesi halinde 1 (bir) aydan uzun süreli ve/veya hayati risk içeren eğitim programları için bu Anlaşmaya dayanan protokoller yapılabilir. Bu protokoller aşağıdaki hususları veya lüzumlu görülen diğer hususları içerebilir:

- a. Eğitimin konusu,
- b. Eğitimin yeri,
- c. Eğitimin dili, süresi ve şartları,
- d. Eğitim süresince askeri personelin hak ve ödevleri,
- e. Eğitimin başlama ve bitiş zamanı ile eğitime katılacakların sayısı,
- f. Eğitim verilecek personelde aranan nitelikler,
- g. Eğitim süresince askeri personelin güvenliğinin sağlanma yöntemi,
- h. Askerî kişilerin sigortalama yöntemi,
- i. Hasar ve kayıpların telafi edilme yöntemi,
- j. Eğitime ilişkin ödemenin şart ve usulleri,
- k. İlaş, ibate ve ulaşma ilişkin düzenlemeler.

11. Kabul Eden Taraf tarafından, Misafir Personel ve Yakınlarının ikametleri, güvenlikleri ve diğer kolaylıklardan yararlanmaları için gerekli tedbirler alınır.

12. Eğitim/kurslara katılmak üzere gönderilen ve belirlenmiş kurs programını tamamıyla gören, kurs koşullarına göre düzenlenmiş sınavlarda başarılı olan, tez/projeleri başarıyla hazırlayan Misafir Personel ve Misafir Öğrencilere, uygun ihtisası ya da eğitim programını (bilimsel derece) tamamladığını gösterir belge verilir. Diploma (belge, sertifika) denkliği millî mevzuata göre Gönderen Taraf Yüksek Öğretim Kurumlarının onayına tabidir.

MADDE 8 GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

1. Bu Anlaşma kapsamında temin edilen veya üretilen gizlilik dereceli tüm bilgiler, belgeler, maddi ve fikri mülkiyet hakları ile askerî malzeme, Taraflar arasında akdedilecek müteakip mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemelere uygun olarak amaçları doğrultusunda mübadele edilir, kullanılır ve muhafaza edilir.
2. Taraflar ulusal mevzuatına uygun olarak, bu Anlaşmanın uygulanması veya ortak faaliyetlerin yerine getirilmesi kapsamında mübadele edilecek bilgi, doküman, malzeme ve teçhizata ait tüm bilgilerin korunmasını sağlar. Bu çerçevede, aynı derecedeki kendi gizli bilgilerinin korunması için gerekli olan önlemlerin aynısını alırlar. Taraflar, mübadele edilen bilgilere aşağıda yer alan çizelgede belirtilen gizlilik derecelerinden uygun olanı verir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçin	İngilizce Karşılığı	Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi İçin
Çok Gizli	Top Secret	Top Sekret
Gizli	Secret	Sekret
Hizmete Özel	Restricted	I Kufizuar

3. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, bu bilgi ve malzemeleri sağlayan Tarafın yazılı ön onayı olmadan ifşa edilmez ve üçüncü bir tarafla paylaşılmaz (veya üçüncü bir tarafa devredilmez).
4. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, sadece hükümetler arası kanallar yoluyla veya Taraflarca belirlenen güvenlik makamlarınca uygun bulunan diğer kanallardan mübadele edilir. Bilginin gizlilik derecesi, bilgiyi sağlayan Tarafça belirlenir.
5. Taraflar, Anlaşma sona erdiğinde dahi, mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin korunması ve gizlilik derecesinin kaldırılmasının önlenmesinden sorumlu olmaya devam eder.
6. Taraflar, ulusal mevzuatları ve taraf oldukları uluslararası anlaşmalar çerçevesinde, bu Anlaşma kapsamında oluşturulacak ve devredilecek fikri mülkiyet haklarının etkin bir şekilde korunmasını sağlar. Bu Anlaşma bağlamında, fikri mülkiyet kavramı 14 Temmuz 1967 tarihinde Stokholm'de imzalanmış olan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü'nü Kuran Anlaşma'nın 2'nci Maddesinde tanımlandığı şekilde anlaşılır.
7. Gerek görülmesi halinde; Taraflar arasında, MADDE 4'te belirtilen iş birliği alanlarının her biri için yetkilendirilmiş olan makamların sorumluluğunda, bu Anlaşma kapsamında mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin transferi, kullanılması ve korunması konusunda ayrı bir güvenlik anlaşması imzalanabilir.
8. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması sırasında elde edilen bilgi, Taraflardan biri tarafından diğer Tarafın veya üçüncü Tarafların çıkarları aleyhine kullanılamaz.
9. Taraflar, gizlilik dereceli bilgi ve malzemeye erişimin, bilmesi gereken prensibine göre ve uygun güvenlik kleransına sahip personel tarafından yapılmasını sağlar.
10. Bu Anlaşma'nın uygulanması kapsamında mübadele edilen bilgilerin beklenmedik şekilde ifşa olması halinde, bu durumu tespit eden Taraf, diğer Tarafı durumdan derhal haberdar eder.
11. Taraflar, işbirliği faaliyetlerinde patent ve telif hakları ile ticari sırlara ilişkin haklara ve korumalara saygı gösterir. Taraflarca patent ve telif hakları ile ticari sırlara ilişkin konularda kısıtlamalar konulabilir.

DM
397

MADDE 9 ASKERİ İSTİHBARAT

1. Bu Madde, Tarafların karşılıklı menfaatlerine hâle getireceği düşünülen ve birlikte kararlaştırılacak ülkelerle ilgili, öncelik askerî faaliyetlerde olmak üzere, Tarafların Silahlı Kuvvetlerinin ilgi alanındaki gelişmeleri ve bu ülkelerin Türkiye Cumhuriyeti ve Arnavutluk Cumhuriyeti'ndeki faaliyetleri ile ilgili askerî istihbarat bilgilerinin mübadelesini kapsar.
2. İstihbarat bilgi mübadelesi, aşağıda belirtilen vasıtalar aracılığıyla ve yöntemlere uygun olarak yapılır:
 - a. Her iki ülke Askerî İstihbarat Başkanları veya yetki verdikleri personel tarafından yılda bir defa, bir yıl Türkiye Cumhuriyeti'nde, bir yıl Arnavutluk Cumhuriyeti'nde olmak üzere dönüşümlü olarak yapılacak ikili görüşmelerde her türlü koordinasyon konusu (mübadele konuları dâhil) Taraflar arasında ilgili yıl içerisinde karşılıklı mutabakatla tespit edilir.
 - b. Ziyaret eden Taraf, planlanan tarihten en az 15 (onbeş) gün önce heyetteki görevlilerin isim, rütbe, görev ve güvenlik kleranslarını Kabul Eden Tarafa bildirir.
 - c. Dokümanlar ve müzakerelerin dili İngilizce'dir. Talep edildiği takdirde, müzakereler tercüman aracılığı ile yapılabilir.
 - d. Mübadele edilebilecek bilgiler yazılı doküman olarak verilir. Konu ile ilgili varsa CD, DVD, film, fotoğraf, slayt, vb. dokümana eklenir.
 - e. Her iki Taraf birbirlerinin bilgi isteklerine mümkün olan en kısa zamanda karşılıklı olarak kararlaştırılmış güvenli kanallardan cevap vermekte mutabıktırlar.
 - f. Askerî istihbarat bilgilerinin değişimine ilişkin talep, her bir durum temelinde değerlendirilir ve Taraflardan birinin ulusal egemenliğini ve güvenliğini tehlikeye atması veya ulusal/uluslararası çıkarlarıyla önemli ölçüde çelişmesi halinde reddedilebilir.

MADDE 10 HUKUKİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenci; giriş, ikamet ve ayrılış dâhil, Kabul Eden Taraf ülkesinde buldukları sürece Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı ve yargı yetkisine tabidirler. Kabul Eden Tarafın cezai yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki tarafın mevzuatında yer alan bir ceza türü uygulanır. Gönderen Taraf, kendi güvenliğiyle ilgili suçlar da dâhil olmak üzere, Gönderen Tarafın kanununa göre cezalandırılabilen ancak Kabul Eden Tarafın kanununa göre cezalandırılmayan suçlar bakımından, Gönderen Tarafın askeri hukukuna tabi kişiler üzerinde münhasır yargı yetkisini kullanma hakkına sahiptir.
2. Her iki Taraf hukukunun uygulandığı durumlarda, Gönderen Devlet yetkilileri aşağıdaki durumlarda Misafir Personel üzerinde cezai yargı yetkisini öncelikli olarak kullanma hakkına sahip olur:
 - a. Suçun, yalnızca Gönderen Devletin ya da yalnızca kuvvetin başka bir mensubu veya Gönderen Devletin sivil unsurunun veya bakmakla yükümlü olunan aile bireyinin mülküne veya güvenliğine yönelik olduğu durumlarda,
 - b. Resmî görevle ilgili ve ifası sırasında ifinal suretiyle veya kasten işlenen herhangi bir eylem veya ihmalden kaynaklanan durumlarda.

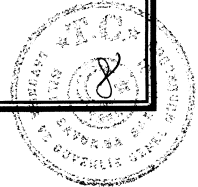
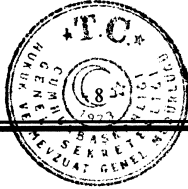
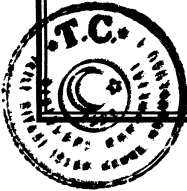

DM
30/7

3. Bir fiilin, bu Maddenin 2a veya 2b paragrafı kapsamına girip girmediği konusunda Taraflar arasında bir anlaşmazlık meydana gelmesi durumunda, söz konusu fiil ya da ihmalin bu Maddenin 2a veya 2b paragrafının kapsamına girip girmediğini belirlemek üzere, Taraflar acilen, Taraflardan her birinin temsilcilerinden oluşan müşterek bir komite tesis eder. Eğer söz konusu komite sorun hakkında anlaşmaya varamazsa, o takdirde Kabul Eden Devletin kararı geçerli kabul edilir.
4. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerin gözetimine alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar eder.
5. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrencilerin Kabul Eden Tarafıta yasal bir soruşturmaya veya yargılanmaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Taraf vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahiptir.
6. Kabul Eden Tarafın kanunlarını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Öğrenci ve Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilir.
7. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, buldukları kıta, karargâh ve kurumlarda uygulanan disiplin kurallarına uyar.
8. Misafir Öğrenciler, disiplin cezaları yönünden Kabul Eden Tarafın mevzuatına, Misafir Personel ise Gönderen Tarafın mevzuatına tabidir. Kabul Eden Tarafın yetkili askerî makamları, emrindeki Misafir Personele görevin gerektirdiği emirleri verebilir.
9. Gönderen Tarafın Kıdemli Personeli, kendi askerî hizmet ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, Misafir Personele disiplin tedbirlerini uygulamaya yetkilidir.
10. Misafir Personel, Yakınları veya Misafir Öğrenciler, hiçbir siyasi faaliyet veya Kabul Eden Taraf aleyhinde faaliyette bulunmaz.

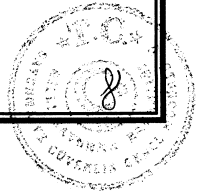
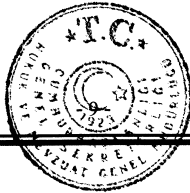
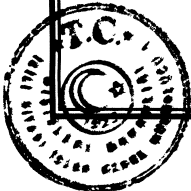
MADDE 11 TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Bu Anlaşma'nın uygulanması esnasında, üçüncü taraf tazminat talepleri konusunda Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı geçerlidir.
2. Taraflar, ağır ihmal veya kasıt bulunmadıkça, bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında personelinin yaralanması veya ölümü halinde veya kişilere, mallara ve çevreye verilen zarar/zıyan nedeniyle birbirlerinden tazminat talebinde bulunamaz.
3. Taraflar ortaya çıkan durumun ağır ihmal veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirler. Taraflar, söz konusu fiil veya ihmalin bu Maddenin 2'nci paragrafı kapsamına girip girmediğini tespit etmek amacıyla, ivedilikle her bir Taraf temsilcilerinden oluşan ortak bir komite oluştururlar. Eğer söz konusu komite sorun hakkında anlaşmaya varamazsa, o takdirde Kabul Eden Devletin kararı geçerli kabul edilir.

MADDE 12
İDARİ HUSUSLAR

1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, diplomatik dokunulmazlık ve imtiyazlara sahip olmazlar.
2. Taraflarca karşılıklı olarak aksi yönde bir karar alınmadıkça Kabul Eden Taraf, Misafir Öğrenci ve Misafir Personele bu Anlaşma'da veya müteakip anlaşmalar ve düzenlemelerde belirtilenlerden başka görevler vermez.
3. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafın emsal personeline uygulanan idari uygulamalara tabidir.
4. Bu Anlaşma çerçevesinde imzalanacak diğer mutabakat muhtıraları, protokoller ve teknik düzenlemeler ile aksine karar verilmedikçe, Gönderen Tarafın askerî personeli kendi millî üniformalarını giyme hakkına sahiptir. Görev sırasında, bir faaliyetin icrası için gerekli teçhizat mümkün olduğunca Kabul Eden Taraf tarafından sağlanır. Ancak, Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın sağlayacağı askerî üniformayı giymek zorundadırlar. Bu öğrenciler Gönderen Taraf tarafından verilen bir askerî sembolü tanınmaları için üniformalarına takabilirler.
5. Gönderen Taraf, gerekli gördüğünde personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Taraf herhangi bir sebep göstermeksizin, Gönderen Tarafın personelini geri çekmesini ya da değiştirmesini isteyebilir. Bu durumda Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafa askerî ataşelikler aracılığı ile yalnızca personelin değiştirilmesine ilişkin yazılı talebini bildirir. Kabul Eden Taraf, söz konusu personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alır.
6. İstisna teşkil eden idari hususlar, bu Anlaşma çerçevesinde imzalanacak diğer mutabakat muhtıraları, protokoller veya teknik düzenlemelerde belirlenir.
7. Misafir Personel ve Yakınları orduvevleri ve askerî kantinlerden Kabul Eden Tarafın düzenlemeleri çerçevesinde yararlanabilirler.
8. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerden herhangi birinin ölmesi durumunda, Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafı durumdan haberdar eder, ölen kişinin cenazesini kendi ülkesindeki en yakın uluslararası havaalanına nakleder ve cenaze nakledilinceye kadar sıhhi koruma dâhil gerekli diğer tedbirleri alır.
9. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler çevreye zarar verebilecek faaliyetlerden kaçınır, çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat eder ve Kabul Eden Tarafın konuya ilişkin düzenlemelerine uyar.
10. Kabul Eden Taraf, faaliyetlerin icrası için gerekli olan ulaştırma hizmetlerinin, mütakabiliyet ilkesi temelinde ve imkân ve kabiliyetleri çerçevesinde ücreti mukabili/ücretsiz olarak teminine ilişkin nihai kararı verir.
11. Eğitim ve öğretim, Kabul Eden Tarafın mevzuatına göre verilir. Misafir Öğrenci ve Misafir Personelden; akademik başarısızlık, disiplinsizlik, sağlık sorunları vb. nedenlerle eğitim ve öğretimi takip edemeyecek olanların eğitim ve öğretim kurumları ile ilişkileri Kabul Eden Tarafın mevzuatında belirtilen esaslar çerçevesinde kesilir.

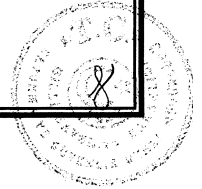
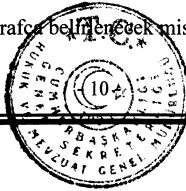
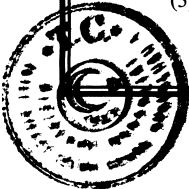

MADDE 13 SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, bu Anlaşma gereği her türlü faaliyeti gerçekleştirebilecek sağlık koşullarında bulunur. Kabul Eden Taraf bu kişilerin sağlık bakımından uygun olduğunu gösteren bir sağlık raporu talep edebilir.
2. Misafir Öğrencilerin muayene ve tedavi hizmet giderleri, Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına göre karşılanır. Kabul Eden Taraf, Misafir Öğrencilerin sağlık sigortası primleri veya sağlık giderlerini karşılar.
3. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ile Yakınlarının acil sağlık ve acil dış bakım hizmetlerini ücretsiz olarak karşılar. Misafir Personel ve Yakınlarının acil sağlık ve acil dış bakım hizmetleri dışında kalan muayene ve tedavi hizmetleri giderleri, Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak yaptırılacak bir sağlık sigortası tarafından karşılanır.
4. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderlerini ücretsiz veya ücretli olarak karşılayabilir. Kabul Eden Taraf ücretli verilmesine karar verirse Misafir Personel ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderleri Gönderen Taraf veya Misafir Personel tarafından karşılanır.

MADDE 14 MALİ HUSUSLAR

1. Bu Anlaşma kapsamında bulunan iş birliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin maaş/harcılık, iâşe, ibate, ulaştırma ve diğer mali haklarından, Gönderen Taraf sorumludur.
2. Ancak, Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde; tatbikat, yarışma, müsabaka, eğitim ve öğretim maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ile eğitim ve öğretim amacıyla görevlendirilen Misafir Öğrenciler için aşağıdaki hususların karşılanıp karşılanmayacağına ve karşılanma esaslarına Kabul Eden Taraf karar verir.
 - a. Misafir Personel için;
 - (1) Yurt İçi ve Yurt Dışı ulaşım (Usul ve esaslar Kabul Eden Tarafça belirlenir.),
 - (2) Aylık maaş (Esaslar ve miktar kursiyer subay ve astsubayların rütbelerine göre, Silahlı Kuvvetler mensubu sivil şahıslar ise statülerine göre Kabul Eden Taraf tarafından belirlenir),
 - (3) Eğitim ve öğretim masrafları (Ücretli, indirimli veya ücretsiz),
 - (4) Giyim-kuşam (Esasları Kabul Eden Tarafça belirlenir),
 - (5) Uzmanlık eğitimi gören doktorlar için nöbet ücreti,
 - (6) İâşe (Kabul Eden Tarafça belirlenen bir askeri kuruluştta),
 - (7) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenen bir askeri kuruluştta).
 - b. Misafir Öğrenciler için;
 - (1) Yurt İçi ve Yurt Dışı ulaşım (Usul ve esaslar Kabul Eden Tarafça belirlenir.),
 - (2) İâşe,
 - (3) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenen misafirhane veya tesiste),

- (4) Harçlık (Esaslar ve miktar Kabul Eden Tarafça belirlenir),
- (5) Eğitim-öğretim masrafları (Ücretli, indirimli veya ücretsiz),
- (6) Giyim-kuşam (Esasları Kabul Eden Tarafça belirlenir),
- (7) Tıp Fakültesi 6'ncı sınıf öğrencilerine intörn eğitimi döneminde ödenen ücretler.

3. Türkiye Cumhuriyeti'nde verilecek Türkçe lisan kursları (akademik eğitimlerde verilen lisan hazırlık sınıfları dâhil) ile Arnavutluk Cumhuriyeti'nde verilecek Arnavutça lisan kursları ücretsizdir. Yüksek maliyet gerektiren eğitimler (uçuş eğitimi, dalgıç eğitimi, serbest çıkış kulesi eğitimi, vb. gibi) tam ücretli olarak verilebilir.

4. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafı kesin olarak terk ederken kendi borçları ile Yakınlarının borçlarını tasfiye eder. Acil geri çekme halinde, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerin borçları Kabul Eden Taraf tarafından düzenlenecek yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgeye istinaden Gönderen Tarafça ödenir.

5. Eğitim ve öğretim giderleri, Gönderen Tarafça, her eğitim ve öğretim süresinin sonunda yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgenin alınmasını takip eden 60 (altmış) gün içinde (bir ay ve daha kısa süreli eğitimlerde peşin ödeme yapılır), Kabul Eden Tarafın yetkili makamı tarafından belirlenen banka nezdinde açılan hesaba ABD Doları cinsinden yatırılır.

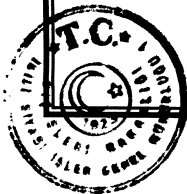
6. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Kabul Eden Tarafın yürürlükteki vergi hukukuna tabidir.

MADDE 15 GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

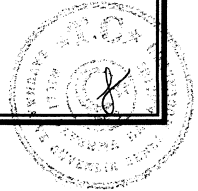
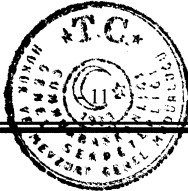
1. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ülkesinde, Kabul Eden Tarafın yabancıların ikamet ve seyahatleri hakkındaki düzenlemelerine tabidir.
2. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, Kabul Eden Tarafın ülkesine giriş ve çıkışlarda bu Devletin pasaport ve gümrük ile ilgili düzenlemelerine tabidir. Ancak, Kabul Eden Taraf, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan tüm idari kolaylıkları sağlar.

MADDE 16 TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALAR DAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşma'nın hükümleri, Tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve taahhütlerini etkilemez ve diğer devletlerin çıkarları, güvenliği ve ülke bütünlüğüne karşı kullanılamaz.

DM
3017

MADDE 17
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

1. Bu Anlaşma'nın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan herhangi bir uyuşmazlık Taraflar arasında mümkün olan en alt düzeyde istişare ve görüşmeler yoluyla çözülür ve çözüm için herhangi bir ulusal veya uluslararası mahkemeye veya üçüncü tarafa intikal ettirilemez.
2. Uyuşmazlık meydana geldiği tarihten itibaren 60 (altmış) gün içinde çözümlenemezse, Taraflar 30 (otuz) gün içinde görüşmelere başlar. Müteakip 60 (altmış) gün içinde çözüm sağlamadığı takdirde, Taraflar bu Anlaşma'yı MADDE 19'da belirtilen usul uyarınca sona erdirebilir.

MADDE 18
TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

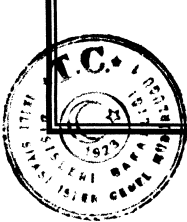
Taraflardan her biri gerektiğinde bu Anlaşma'nın değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini diplomatik yollarla önerebilir. Yazılı önerinin alındığı tarihten itibaren 30 (otuz) gün içerisinde görüşmeler başlar. 60 (altmış) gün içerisinde bir sonuca varılamaz ise, Taraflar bu Anlaşma'yı MADDE 19'da belirtilen usul uyarınca sona erdirebilir. Üzerinde yazılı olarak mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girişini düzenleyen MADDE 20'de belirtilen usul uyarınca yürürlüğe girer.

MADDE 19
YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

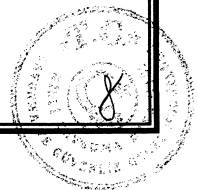
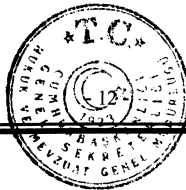
1. Bu Anlaşma, 5 (beş) yıllık süre için yürürlükte kalır.
2. Bu Anlaşma, Taraflardan biri Anlaşma'yı sona erdirme niyetini diğer Tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirmediği takdirde, birer yıllık süreler için kendiliğinden uzar.
3. Taraflardan biri Anlaşma'yı herhangi bir zamanda sona erdirme niyetini diğer Tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirebilir. Anlaşma'nın sona erdiğine ilişkin yapılan bildirimler, yapıldığı tarihten 90 (doksan) gün sonra hüküm doğurur.
4. Bu Anlaşma'nın sona ermesi, devam eden programlar ve faaliyetleri etkilemez.
5. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte 29 Temmuz 1992 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması" sona erer. Bu durumda, sona eren Anlaşmaya yapılmış atıflar bu Anlaşmaya yapılmış sayılır ve sona eren Anlaşmaya dayanılarak yapılan diğer Anlaşmalar yürürlükte kalmaya devam eder.

MADDE 20
ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma, Tarafların Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girer.

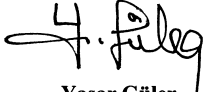
DM
3017

**MADDE 21
METİN VE İMZA**

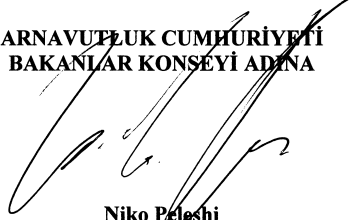
Bu Anlaşma, ~~Ankara~~da, ~~201.02~~ 2024 tarihinde, Türkçe, Arnavutça ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin geçerlidir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

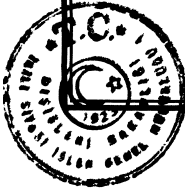

**Yaşar Güler
Millî Savunma Bakanı**

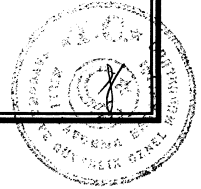
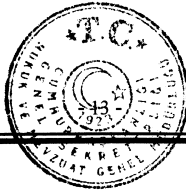
**ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ
BAKANLAR KONSEYİ ADINA**

**Niko Peleshi
Savunma Bakanı**

DM
2017

TBMM Basımevi - 2026